

Шевченко В. А.

Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнеця

ФОРМИРОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ ПОВЫШЕНИЯ СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Определена сущность финансовой стратегии предприятия как ориентированной на перспективу системы действий по эффективному привлечению, использованию и перераспределению финансовых ресурсов, направленных на достижение финансовых целей, обеспечивающих социальное и экономическое развитие предприятия. Определен характер связи между уровнем экономического потенциала предприятия и возможностями увеличения рыночной стоимости, предусмотренными положениями финансовой стратегии (в аспектах увеличения рыночной капитализации, балансовой стоимости активов и других стоимостных показателей оценки имущества предприятия). Установлена сущность стоимостного потенциала предприятия как характеристики, что отражает способность предприятия к генерации добавленной стоимости и преобразованию этой стоимости на увеличение капитала.

Ключевые слова: финансовая стратегия, экономический потенциал, стоимостный потенциал, стоимость, оценка стоимости, капитализация, капитал.

Shevcenko V. A.

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

FINANCIAL STRATEGY OF INCREASING THE ENTERPRISE VALUE FORMATION

Summary

The essence of the financial strategy of the company as a forward-looking system of actions for the effective attraction, use and redistribution of financial resources aimed at achieving financial goals that ensure the social and economic development of the enterprise are determined. The nature of the relationship between the level of economic potential of the enterprise and the possibilities of increasing the market value, as foreseen by the provisions of the financial strategy (in aspects of increasing market capitalization, book value of assets or other value measure of the enterprise property valuation) is determined. The essence of the value potential of the enterprise as a characteristic, which reflects the company's ability to generate value added and transformation of this value into capital increase, is established.

Key words: financial strategy, economic potential, cost potential, cost, cost estimation, capitalization, capital.

УДК 338.12.005

Шеленко Д. І.

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаніка

ЕВОЛЮЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено теоретичні аспекти еволюційного розвитку організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств в Україні. Розкрито елементи управління, які були покладені в основу еволюційного розвитку організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств. Охарактеризовано основні передумови подальшого розвитку нових організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: сільськогосподарське підприємство, організаційно-правові форми, розвиток, реформування, передумови.

Постановка проблеми. У процесі реорганізації колгоспів у нові організаційно-правові форми господарювання відбулися поступові процеси переосмислення категорії власності та механізмів взаємодії між сільськогосподарськими підприємствами. Нинішній стан розвитку організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств не повною мірою відповідає зростаючим ринковим умовам. Підтвердженням цього є те, що їм важко досягти показників розвитку зарубіжних підприємств та повною мірою працювати на принципах самоокупності та самофінансування. Наслідками цього є недостатнє їх ресурсне забезпечення, недосконалість прогнозу потреб у виробництві сільськогосподарської продукції, недостатній досвід управління новими організаційно-правовими структурами в конкретному середовищі, проведення аналізу щодо обсягів виробництва відповідно до попиту на сільськогосподарську продукцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Еволюційний розвиток організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств в Україні покладено в основу сучасних наукових досліджень І.Ф. Баланюка, Н.Р. Мегедин [1], З.П. Березівського, О.Й. Березівської [2], Т.Т. Небоженко [3], В.В. Юрчишина, В.М. Скупого, Л.М. Шевченко [4], В.Я. Месель-Веселяка [5]. Проте важливим і до кінця не вивченим залишається питання еволюції організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Організаційно-правові форми господарювання перебувають у постійному розвитку, русі у часі та взаємодосконаленні й спроможні викликати дисбаланс за зміни факторів впливу на досліджуваний об'єкт, завдяки цьому вивчення цього питання є актуальним.

Мета статті полягає у дослідженні еволюційних процесів формування та функціонування організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств.

ційно-правових форм сільськогосподарських підприємств, визначенні заходів, спрямованих на стабілізацію та подальше їх кількісне утворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У результаті сучасних аграрних перетворень в Україні реорганізовано колективні сільськогосподарські підприємства в нові організаційно-правові структури. В основу їх становлення покладено приватну власність на майно та здебільшого колективну форму господарювання. Розвиток організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств відбувається в умовах перехідної економіки, характер та період якої визначається співвідношенням залишків колишніх економічних і організаційно-правових форм та ступеня результативності нових формувань. Мають вплив також нестабільні умови зовнішньоекономічного зростання, невизначеність стратегічних та тактичних змін [4, с. 7].

Процеси створення різних організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств отримали початок із прийняттям закону України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14 лютого 1992 р. [6], а також указів Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» від 10 листопада 1994 р. [7] та «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» від 8 серпня 1995 р. [8].

Законом «Про колективне сільськогосподарське підприємство» регламентовано право членів підприємства на пайовий фонд. Кожному члену колективного підприємства розраховано майновий пай (частку в колективному майні) залежно від трудового внеску. Право розпоряджатися своїм паєм на власний розсуд член підприємства мав право після припинення членства у підприємстві [6].

У результаті виконання Указу «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» більшу частину населення було забезпечено земельними ділянками для особистих підсобних господарств, будівництва, садівництва, городництва, сінокошіння та випасання власної худоби. Відповідно до Указу Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» від 8 серпня 1995 р. [8], відбулося паювання землі колективних підприємств, і розпочалася передача землі у вигляді земельних часток у власність членам цих підприємств. Цими нормативно-правовими документами регламентовано, а відповідно до рішень загальних зборів колективних сільськогосподарських підприємств, дано дозвіл власникам землі та майна існуючих господарств добровільно визначитися з належним їм майновими паями та земельними частками. Належний майновий пай та земельну частку їх власники могли одержати в натуральній формі та організувати власне господарство або об'єднатися з іншими власниками для спільного господарювання чи передати свої частки в оренду іншим новоствореним організаційно-правовим структурам.

У 1995–1996 рр. в Україні на базі реформованих колгоспів було створено понад 6 700 колективних сільськогосподарських підприємств, селянських спілок, кооперативів, акціонерних товариств та інших господарських товариств [9]. Такий механізм в Україні дав можливість здійснити роздержавлення, приватизацію та реформування колективних господарств та відновлення

дійсного господаря землі. Широкого розвитку у цей період набувають різні форми господарювання та власності. У сільськогосподарських підприємствах відбувається персоніфікація власності та приватизація майна, формується нова виробнича, економічна та соціальна інфраструктура села.

У 1995–1996 рр. розпочато створення нових формувань для сервісного обслуговування населення та надання різних видів послуг. Продовжується процес створення малих підприємств для заготівлі та переробки сільськогосподарської продукції. Проте на цьому етапі повільними темпами здійснюється реформування, особливо в нерентабельних колективних сільськогосподарських підприємствах, які користувалися землею: на них створювали приватні підрозділи на базі існуючих тваринницьких ферм, тракторних бригад та оренди землі, яка належить пенсіонерам та працівникам соціальної сфери [10, с. 2].

Так, наприклад, в Івано-Франківській області в 1997 р. було розроблено заходи щодо забезпечення реалізації земельної реформи. У програмі було зазначено терміни, виконавців та відповідальних за створення фермерських господарств, сприяння їх розвитку, надання практичної допомоги у забезпеченні їх паливо-мастильними матеріалами, насінням, добривами, технікою та пільговими кредитами [11, с. 5]. Відповідно до Розпорядження Івано-Франківської обласної державної адміністрації «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації програми земельної реформи в області» від 07.02.1997, визначено форми нових агроформувань:

- індивідуальне підсобне господарство – до 3 га, у т. ч. особисте підсобне господарство – до 2 га і сінокосів чи пасовищ – до 1 га (без рахунку в банку);
- селянське (фермерське господарство) – засновником може бути одна або декілька фізичних осіб;
- товариство з обмеженою відповідальністю, статутний фонд якого розділено на частки і розмір якого визначався установчими документами;
- товариство з додатковою відповідальністю – статутний фонд створюється за рахунок внесення майнових паїв його членів і поділений на частки, розміри яких визначено установчими документами;
- повне товариство – статутний фонд створюється за рахунок внесення майнових паїв його членів;
- командитне товариство – це господарське товариство, у складі якого можна виділити дві групи учасників. До першої групи належать учасники, які несуть повну відповідальність, а до другої – особи, які несуть обмежену відповідальність;
- сільськогосподарське закрите акціонерне товариство – створюється на майні (паях) акціонерів, і випускаються акції, що видаються колишнім членам сільськогосподарського товариства в обмін на майнові паї;
- довірче товариство – власники сертифікатів добровільно об'єднуються в довірче товариство, яке не мало права займатися підприємницькою діяльністю;
- інші формування, які, використовуючи землі, зобов'язані раціонально та ефективно і тільки за цільовим призначенням використовувати кожен земельну ділянку [11, с. 16–19].

Завершальний етап перетворення колективних сільськогосподарських підприємств розпочався із прийняттям Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки України» від 3 грудня 1999 р. [12], яким було дано активний поштовх до створення нових організаційно-пра-

вових форм господарювання, забезпечивши всім членам колективних сільськогосподарських підприємств вільний вихід із цих підприємств та створення на їх основі нових організаційно-правових форм, заснованих на приватній власності. Цей Указ визначив пріоритети приватної власності та розвиток колективних начал, але вже на зовсім інших засадах [4, с. 8].

Так, в Україні реорганізації підлягали 11 500 колишніх колгоспів і радгоспів, протягом 2001 р. із указаної вище загальної кількості колективних сільськогосподарських підприємств (далі – КСП) 1 113 (10%) ліквідовано без правонаступників, а на їх базі створено селянсько-фермерські господарства, приватні агрофірми та інші форми господарювання; 9 700 КСП (84%) трансформовано в агрокооперативи, сільськогосподарські малі колективні підприємства, товариства, які були правонаступниками колишніх колгоспів і радгоспів. Проте майже 700 КСП на той час ще не змогли визначитися з подальшою формою господарювання [13]. Тобто на базі реформованих сільськогосподарських підприємств було створено: селянських (фермерських) господарств – 492 (4,5%); приватних підприємств – 2 216 (21,3%); господарських товариств – 4 963 (47,5%); сільськогосподарських виробничих кооперативів – 2 745 (26,4%); інших суб'єктів господарювання – 0,3% [14].

Діяльність новостворених формувань ускладнювалася загальними складнощами в країні: недостатньою забезпеченістю добривами, технікою, сортозамінами насіння, засобами захисту рослин від хвороб і шкідників; не застосовувалися прогресивні технології в рослинництві; не проводилося вапнування ґрунтів, глибоке рихлення та меліорування земель; відбувалося руйнування сівозмін.

Ураховуючи історичні, соціальні, економічні особливості розвитку регіону, густоту населення, наявність значної частини низькопродуктивних земель та відчуження селян від засобів виробництва і результатів господарювання на селі, автоматична передача земель у колективну власність не змінювала відношення сільськогосподарського товаровиробника до засобів виробництва та не забезпечувала умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі, тобто відбувалася формальна зміна висісок колгоспів [15, с. 4]. Позитивним на той час була поява ефективних господарів, які бажали вести своє приватне мале чи велике господарство, орендуючи певну кількість землі та матеріально-технічних засобів.

Еволюційний розвиток повинен забезпечувати сприятливі умови функціонування різних організаційно-правових форм господарювання з відповідними економічними механізмами, а також із використанням соціальної, організаційної, технологічної, екологічної, економічної підсистем. Для досягнення стабільних та високих результатів розвитку можливе якраз за оптимального застосування всіх підсистем складної системи розвитку організаційно-правових форм.

Для успішного розвитку різних підприємств на постреформеному етапі розвитку було внесено певні корективи щодо механізмів та способів підвищення ефективності використання ними матеріальних, трудових і природних ресурсів, які мали забезпечити їм стабільні умови господарювання.

Головними передумовами створення різних організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, були: власний вибір напрямів своєї діяльності; самостійний найм

працівників на роботу; вибір потенційних партнерів; бажання вести діяльність на власний розсуд; поживлення сільськогосподарського виробництва та диверсифікація. Стратегічними пріоритетами економічного розвитку організаційно-правових форм господарювання було створення бізнес-клімату, сприятливого для кількісного їх зростання, орієнованого на створення якісних робочих місць та отримання прибутку в майбутньому.

Подальший розвиток організаційно-правових форм базувався на таких складниках, як:

- поступове становлення економіко-правових та соціальних перетворень на селі;
- всебічний розвиток приватного сектору;
- різнопланова підтримка розвитку особистих підсобних господарств та господарств населення;
- дотримання організаційних та інших заходів для розвитку нових формувань;
- диверсифікація виробництва;
- управління технологічними процесами на підприємстві;
- становлення інфраструктури аграрного ринку;
- виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг) відповідно до вимог ринку;
- ефективна спеціалізація та кооперація.

На розвиток організаційно-правових форм мали також вплив галузеві особливості сільського господарства: сезонність виробництва і, як наслідок, циклічність пір року, умови життя населення села, забезпеченість земельними угіддями, погодні та природно-кліматичні умови, ринкові фактори, які дадуть змогу здійснювати розширене виробництво за рахунок збалансованого економічного механізму з позиції забезпечення економічних інтересів.

В основу еволюційного розвитку організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств були покладені такі елементи управління:

- планування (визначення стратегічних та тактичних цілей розвитку організаційно-правових форм);
- управління персоналом різних організаційно-правових форм;
- мотивація сільських жителів;
- своєчасна підготовка і прийняття управлінського рішення;
- процеси структурної побудови організаційно-правових форм.

Тобто саме через застосування елементів управління як у державі, так і в різних організаційно-правових формах відбуваються докорінні еволюційні зміни. Прийняті управлінські рішення стосовно тієї чи іншої організаційно-правової форми господарювання проводилися з урахуванням інформації про минулі події, які мали відношення до діяльності їх попередників.

Основи процесів управління повинні базуватися на визначенні мети економічного механізму взаємодії на підприємстві для отримання ефективних результатів господарювання, прийнятті та реалізації поставлених завдань та намчених цілей. Завданням управління повинно бути отримання максимального ефекту від соціально-економічних змін, які відбувалися в процесі становлення організаційно-правової форми сільськогосподарських підприємств.

Прискорення реформування аграрного сектору відбувалося із забезпеченням інтересів сільськогосподарських товаровиробників. Проте відсутність чіткого управлінського рішення, усвідомлення суті існування та особливостей функціонування організаційно-правових форм у період 1990–2000 рр. призводило до занепаду галузі та до втрати виробничих потужностей.

За даними матеріалів Дванадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників у 2010 р., визнано, що в Україні після реформування колективних сільськогосподарських підприємств створено три форми господарювання: особисті селянські господарства (господарства населення), фермерські господарства, а також сільськогосподарські підприємства ринкового типу [16, с. 3].

Головним в еволюційному розвитку сільськогосподарських підприємств була й залишається земля як основний засіб виробництва, завдяки якому здійснюється інтенсивність та ефективність виробництва в аграрному секторі.

З.П. Березівський та О.Й. Березівська виділяли об'єктивні обставини функціонування різних організаційно-правових форм, зокрема: неоднаковий рівень розвитку виробничого потенціалу у підприємствах; відмінності у природних умовах; соціально-психологічні аспекти [2, с. 23]. Зазначалося, що найефективнішими в умовах господарювання будуть такі підприємства, які основані на приватній власності на землю та майно і колективних формах організації праці із застосуванням орендних відносин [2, с. 25].

Розвиток різних організаційно-правових форм господарювання забезпечується також збалансованістю та оптимальним рівнем концентрації, спеціалізації й поєднання галузей сільського господарства; доступом до якісної сировини та раціональним використанням ресурсів.

Необхідним залишається забезпечення сприятливих умов правового та соціально-економічного середовища для розвитку різних організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств, головними з яких виступають політична стабільність, наявність, доступність та надійність нормативно-правового забезпечення, а також прогнозованість змін на майбутнє. Захист саме національних інтересів, які пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції та захистом місцевих товаровиробників, має виступати першочерговим завданням для уряду держави.

Висновки. У процесі розвитку національної економіки протягом трьох останніх десятиліть змінюються умови функціонування аграрного сектору економіки, що зумовлює трансформацію наявних і появу нових організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств. Еволюційний розвиток повинен забезпечувати сприятливі умови функціонування всіх організаційно-правових форм із відповідними економічними механізмами та максимальним використанням можливостей науково-технічного прогресу агропромислового комплексу. При цьому створення успішного клімату для розвитку різних організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств і подальшої ефективної діяльності останніх можливе за рахунок системного вирішення низки соціально-економічних, технологічних та організаційних проблем.

Список використаних джерел:

1. Баланюк І.Ф., Мегедин Н.Р. Розвиток організації сільськогосподарських підприємств. Івано-Франківськ: ЛПК, 2012. 200 с.
2. Березівський З.П., Березівська О.Й. Формування і розвиток організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі. Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. 2012. Т. 14. № 1(51). Ч. 1. С. 22–26.
3. Небоженко Т.Т. Організаційно-правові форми підприємництва у сільському господарстві та потреба державного регулювання їх функціонування. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.2. С. 157–162.
4. Формування різноукладності на селі / В.В. Юрчишин, В.М. Скупий, Л.М. Шевченко. К.: Інститут аграрної економіки, 1999. 56 с.
5. Месель-Веселяк В.Я. Розвиток та ефективність організаційно-правових форм господарювання в сільському господарстві України. Економіка АПК. 2004. № 11. С. 19–24.
6. Закон України Про колективне сільськогосподарське підприємство. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>.
7. Указ Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» № 666/94 від 10 листопада 1994 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/666/94>.
8. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» № 666/94 від 8 серпня 1995 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/666/94>.
9. Реформування форм власності та господарювання у сільському господарстві. URL: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=3470>.
10. Рішення Івано-Франківської обласної ради народних депутатів «Про реформування власності в агропромисловому комплексі» від 31.07.1995. Івано-Франківськ, 1995. 5 с.
11. Розпорядження Івано-Франківської обласної державної адміністрації «Про першочергові заходи, щодо забезпечення реалізації програми земельної реформи в області» від 07.02.1997. Івано-Франківськ, 1997. 19 с.
12. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» № 1529/99 від 3 грудня 1999 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1529/99>.
13. Рішення колегії Державного комітету архівів України «Про стан забезпечення збереженості документів колишніх колгоспів і радгоспів» від 18 квітня 2001 р. URL: <http://www.archives.gov.ua/Law-base/SCAU/index.php?2001-31>.
14. Аграрні відносини в сучасній. Особливості розвитку сільськогосподарської кооперації в ринкових умовах. URL: <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3470&chapterid=1188>.
15. Рішення Івано-Франківської обласної ради народних депутатів «Про хід земельної реформи в області» від 24.12.1996. Івано-Франківськ, 1995. 12 с.
16. Організаційно-економічні трансформації в аграрному виробництві: зб. мат. Дванадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вч. екон. аграрн. (Київ, 25–26 лютого 2010 р.); редкол. П.Т. Саблук та ін. К.: ННЦ «ІАЕ», 2010. 618 с.

Шеленко Д. И.

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника

ЭВОЛЮЦИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОЙ ФОРМЫ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Резюме

Исследованы теоретические аспекты эволюционного развития организационно-правовых форм сельскохозяйственных предприятий в Украине. Раскрыты элементы управления, которые были положены основу эволюционного развития организационно-правовых форм сельскохозяйственных предприятий. Охарактеризованы основные предпосылки создания различных организационно-правовых форм сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: сельскохозяйственное предприятие, организационно-правовые формы, развитие, реформирование, предпосылки.

Shelenko D. I.

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

EVOLUTION OF ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Summary

The theoretical aspects of evolutionary development of organizational and legal forms of agricultural enterprises in Ukraine have been researched. The elements of management that were the basis of evolutionary development of organizational and legal forms of agricultural enterprises have been revealed. The main preconditions for the creation of various organizational and legal forms of agricultural enterprises have been described.

Key words: agricultural enterprise, organizational and legal forms, development, reform, preconditions.

УДК 631.11.005(477)

Шлапак М. А.

Житомирський національний агроєкологічний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ АСОЦІАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

У статті розроблено методику аналізу можливостей сільськогосподарських підприємств забезпечити виконання агротехнічних робіт із використанням власної технічної бази. Розроблено стохастичну модель оптимізації машинно-тракторного парку сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу. Запропоновано методику планування асоціативного використання сільськогосподарської техніки на основі методу мережевого планування.

Ключові слова: сільськогосподарська техніка, машинно-тракторний парк, стохастичне моделювання, оптимізація машинно-тракторного парку, мережеве планування.

Постановка проблеми. Однією з найкритичніших проблем аграрного сектора України є відсутність прийнятних умов для впровадження та ефективного використання сучасної прогресивної техніки і новітніх технологій. Виникає необхідність підтримки доступу сільськогосподарських товаровиробників до високопродуктивної техніки та створення можливості зменшувати індивідуальні витрати на закупівлю технічних засобів через спеціалізовані об'єднання. Проте, поточною проблемою оптимізації такої взаємодії є обґрунтування оптимальної комплектації машин та агрегатів, які забезпечать, по-перше, своєчасне виконання агротехнічних робіт, по-друге, мінімальні інвестиційні витрати та, по-третє, прийнятні рівні продуктивності техніки і економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. Ці та низку інших питань можна вирішити шляхом адаптації сучасних методів моделювання процесів функціонування економічних систем до особливостей групової взаємодії сільськогосподарських товаровиробників.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження теоретичних та практичних аспектів, а також систематизація різних організаційних форм викорис-

тання сільськогосподарської техніки досліджені у працях таких вчених, як Н. Агафонов, Є. Аронов, М. Власов, В. Баутін, К.-Д. Бауер, В. Кузьмін, Л. Кушнар'єв, М. Максимов, Ю. Цеддієс та ін. Питання розвитку кооперації та групового використання техніки висвітлювали О. Чаянов, М. Туган-Барановський, Б. Мартос, Є. Храпливий, у сучасній Україні – В. Гончаренко, Ф. Горбонос, В. Зіновчук, М. Малік, Л. Молдаван, Г. Черевко, В. Пантелеймоненко, Ю. Ушкаренко та ін. Питання моделювання процесів оптимізації машинно-тракторного парку вивчалися такими дослідниками як А. Бойко, С. Бондар, А. Бурилко, Р. Кравченко, А. Михайлов, О. Мінькова, П. Пивовар та ін. [1–6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на ґрунтовні дослідження вищеперелічених та інших учених-економістів, досі недостатньо висвітленими залишаються методичні питання моделювання процесу технічного забезпечення об'єднань сільськогосподарських товаровиробників, а не окремих підприємств.

Мета статті. Головною метою статті є обґрунтування методичних основ моделювання процесів асоціативного використання сільськогосподарської техніки суб'єктами агробізнесу.